

je rekel dne 26. oktobra: „Nikdo ne dvomi, da ni približevanje Francije Rusiji novo poročstvo za mir. Sploh vlada mnenje, da je mir v tem trenutku bolj zagotovljen nego kedaj.“

Rudini, italijanski ministerski predsednik, izjavil se je 9. novembra: „Upam, da Bog ne bo pripustil, da bi se vnela v Evropi vojska. Upam za gotovo in prevzamem celo poročstvo, da vladarje navdaja duh zmernosti in modrosti.“

Salisbury, angleški ministerski predsednik, rekel je 9. novembra: „Sedaj ni najti niti najmanjšega oblačka na obzorju, ki bi bil miru količkaj nevaren.“

Kalnoky, avstro-ogrski minister vnanjih reči, izjavil se je 14. novembra: „Ni mi znano niti jedno politično vprašanje, ki bi naravnost bojazen vzbujalo, da bi se dolgotrajna mirovna doba kakor koli preskušila.“

Caprivi, nemški državni kancler, rekel je dne 27. novembra: „Nobena vlada neče dandanes vojske izzvati. — Tudi dogodki v Braševem (Kronstadt) naj ne vzbujajo v nas nobene bojazni.“

Narodno gospodarstvo.

— Trpežno knjigovezno lepivo (klajster), ki nadomešča dragi gumi-arabicum napravi se iz krompirjeve skrobi (štirke), ako se ji prilije malo vode ter se premeša tako, da postane kakor redka kaša in se mej močnim mešanjem vlije v drobnem curku v vročo vodo, da se zadostno zgosti. Kuhati se lepivo ne sme, ker potem, ko se posuši, odstopi. Da se pa lepivo ne razpusti, stopi se v vodi, v kateri se skrob meša z $\frac{1}{16}$ alavna od te vodne teže, ali pa se že gotovemu mrzlemu lepivu primeša krevzota ali bencina.

— Kruppove fužine v Essenu na Nemškem. S kakimi velikanskimi sredstvi deluje moderna velika industrija, pričajo nam nasledni najnovejši podatki o Kruppovih fužinah in livarnah. Vsa naprava ima nad 1100 pečij za gretje, varenje, topenje, izdelovanje jekla i. t. d. Parnih strojev je 570; naj večji med njimi ima 2500, vsi skupaj pa 27000 konjskih sil. Parna moč goni tudi velikanska kladiva, težka od 100 do 50.000 kg., poleg teh pa še nad 1700 drugih strojev za izdelovanje razne železnine. Orjaške železne plavi in izdelke prenaša 360 samotežnikov ali žrjavov (krähne), izmed katerih vzdigne največji 120.000 kilogramov. Fužine porabijo vsak dan 2 milijona in 800.000 kilogramov premoga, ogromna teža, kateri komaj spravijo na 280 železniških vagonov. Vsak dan pripelje tedaj 7 tovornih vlakov po 40 vagonov premoga v fužine! Vode porabijo fužine dan za dnevom po 22000 kubičnih metrov. Ta voda bi napolnila strugo, 4,5 metra široko, 2 metra globoko in skorej 2500 metrov, to je pol ure hodá, dolgo; svetilnega plina zgori vsak dan 3100 kubičnih metrov. Za prevažanje premoga in blaga ima tovarna 18 svojih lokomotivov, 1000 vagonov, 60 konj in 180 voz.

Telegrafski dratovi, napeti po fabrikah, merijo 80 kilometrov (16 ur hodá,) za telefon pa je porabljenih 140 kilometrov bakrene žice. Tovarne in delavnice pokrivajo 330 hektarov ali približno 566 oralov. Vseh delavcev je 21.000. Ako prištevamo k tem še njihove družine, lahko trdimo, da preživi Krupp v Essenu nad 70.000 ljudi. Več nego 24.000 stanuje v hišah, ki so lastnina Kruppova. Blizo 15000 delavskih otrok, za šolo godnih, hodi v šolo, katere vzdržuje tovarnar na svoje stroške. Za zdravje in omiko delavcev skerbe raznovrstne blagodejne naprave — vse lastnina Kruppova: kopališča, bolnišnica, hiralnica, biblijoteke, obrtne šole i. t. d. — Kruppove fabrike so tedaj naprave, kakoršni ni para na vsej zemlji. Po vsej pravici nazivljajo lastnika Kruppa „Kralja železnine“. S takim podjetjem je se ve da vsaka konkurenca nemogoča in zato hirajo in ginejo manjše fužine vedno bolj.

Poučne stvari.

O vinu in tobaku.

Ruski zdravnik dr. Aleksejev napisal je „Povest proti pijanstvu“ ter poprosil slavnega ruskega pisatelja L. Tolstoja, da bi napisal uvodni članek. Tolstoj res spiše tole razpravo: „Čemu se ljudje omamljajo?“ Pesnik strogo obsoja uživanje vina, piva, tobaka, hašiša in opija. Med drugim pravi: „To ni nikakor zmerno uživanje, kakor misli toliko ljudij, temveč je v pravem pomenu besede strup, ki škodi zdravju, ter ima hude nasledke; bolj in bolj manjša človeštvo, ter jih več pomori, nego najkrevavejše vojske in hude bolezni. V človeku sti dve v vsem med seboj različni vrsti nagibnih sil. Prva je nizka, čutna, druga pa umna sila. Naša nizka prav nas goni, da jemo, pijemo, dihamo, spimo, da gibamo ter da se množimo. Toda umno bitje, nahajajoče se v nas, ne dela nič tega. Ono presojuje le vse, kar delamo. Le dokler se z vestjo naše misli in dela zlagajo, je vest mirna; toda najmanjši premislek, ali napačno delo, ne strinja joče se z vestjo, ruši duševni mir, in vest nam pravi, da smo zašli na krivo pot. Če človek zapazi neslogo med vestjo in delom, ne more nadaljevati svojega dela, če ga ne pomiri z vestjo, ali pa če ne ugasi z močjo njenih spominov. Ljudje ne kade in pijo, da bi si prikrajšali dolgost življenja ter da se razbistrijo, temveč, da si umorijo vesti glas.“ Tako trdi ruski pesnik in filozof. Njegov spis objavil se je najprej v nekem angleškem časopisu, potem v francoskem prevodu. Francoski prevoditelj pozval je vse najodličniši učenjake, naj bi mu priobčili svoje nazore in misli o spisu Leva Tolstoja. Na ta poziv oglasili so se Dumas, Zola, Simon, Daudet, Sarcey, Charcot ter mnogo drugih.

Dumas odgovoril je takoj. Med drugim piše: Če bi midva, jaz ali grof Tolstoj ta svet vstvarila, ali bolje grof Tolstoj ali jaz, ker to je isto, bi ga gotovo drugače vstvarila, kakor je sedaj, če bi se ve, takrat znali, kar